

1. ALGEMENE CONDITIES.

Toepasselijkheid

- 1.1. Deze Algemene Voorwaarden zijn van toepassing op alle aanbiedingen van FMA en op alle overeenkomsten waarbij tussen FMA en Opdrachtgever goederen en/of diensten worden geleverd, adviezen worden gegeven of rechten worden overgedragen en/of licenties worden gegeven.
- 1.2. De algemene condities (hoofdstuk 1) zijn altijd van toepassing, de overige condities die FMA hanteert (2.1 e.v.) hebben alleen betrekking op de aangegeven soort leveringen en gelden daarbij aanvullend op de algemene condities.
- 1.3. Wanneer deze Algemene Voorwaarden (rechts)bescherming bieden aan FMA, kunnen ook de leidinggevenden, en/of de bedrijfsleiding, een beroep op deze bescherming doen.
- 1.4. Op het moment van overhandiging of deponering treden deze Algemene Voorwaarden in de plaats van eventuele eerdere Algemene Voorwaarden van FMA. Bij wijziging van de Algemene Voorwaarden tijdens de uitvoering van een overeenkomst, wordt Opdrachtgever geacht met de wijzigingen accoord te gaan, tenzij hij hiertegen bezwaar heeft aangekend binnen 14 dagen nadat de wijzigingen schriftelijk aan hem bekend zijn gemaakt.
- 1.5. Eventuele Inkoop Voorwaarden of Algemene Voorwaarden van Opdrachtgever zijn niet van toepassing, tenzij, en voor zover, deze door FMA uitdrukkelijk zijn aanvaard.
- 1.6. Indien enige bepaling in deze Algemene Voorwaarden niet rechtsgeldig (nietigheid of vernietiging) mocht blijken te zijn, zullen de overige bepalingen nog van kracht blijven. Partijen zullen dan in overleg een vervangende regeling treffen.

Algemeen

- 1.7. Afwijking door een der partijen van hetgeen in deze Algemene Voorwaarden is bepaald, is slechts mogelijk indien dit uitdrukkelijk schriftelijk wordt overeengekomen. Als deze Algemene Voorwaarden deel van een op schrift gestelde overeenkomst uitmaken, zal bij strijd tussen een bepaling uit dat contract met het gestelde in deze voorwaarden de bepaling uit het contract gelden.
- 1.8. De rechten en verplichtingen uit een overeenkomst waarop deze Algemene Voorwaarden van toepassing zijn mogen door Opdrachtgever niet worden overgedragen, zonder schriftelijke toestemming van FMA.
- 1.9. Partijen zijn over en weer verplicht tot geheimhouding van alle vertrouwelijke en vertrouwelijk te achten informatie die zij van de andere partij hebben verkregen, en zij zullen hietoe alle redelijkerwijs te nemen voorzorgsmaatregelen treffen, ondermeer door hun personeel tot geheimhouding te verplichten.
- 1.10. Partijen zullen geen pogingen doen om elkaars personeel over te nemen en Partijen zullen zich onthouden van handelingen die schadelijk kunnen zijn voor goede naam van de andere partij.
- 1.11. Opdrachtgever is verantwoordelijk voor een juist gebruik en/of toepassing van alle goederen, waaronder begrepen gegevens danwel informatie, van FMA die Opdrachtgever in het kader van een met FMA gesloten overeenkomst onder zich heeft, alsmede voor het, waar nodig bevelingen ervan. Opdrachtgever kan ten aanzien van deze goederen geen rechten doen gelden noch rechten ontlenen aan hun enkele aanwezigheid.
- 1.12. Opdrachtgever dient de voor de uitvoering van de overeenkomst noodzakelijke (werk of installatie)ruimte, elektriciteitsvoorziening, (hulp)apparatuur, materialen, gegevens of inlichtingen steeds tijdig en naar behoren ter beschikking te stellen.
- 1.13. Alle overeenkomsten tussen FMA en Opdrachtgever worden beheerst door het Nederlandse recht.

Offerte, factuur en betaling

- 1.14. Opdrachtgever dient nauwgezet de voor het aangaan en/of uitvoeren van een overeenkomst noodzakelijke informatie op eigen initiatief volledig en tijdig aan FMA te verstrekken.
- 1.15. Alle door FMA gedane aanbiedingen zijn vrijblijvend. Offertes hebben, tenzij anders aangegeven, een geldigheidsduur van vier weken.
- 1.16. FMA zal slechts verplicht zijn een opdracht, overeenkomst, of wijziging daarvan, uit te voeren indien deze uitdrukkelijk schriftelijk door FMA is geaccepteerd.
- 1.17. Alle overeenkomsten tussen FMA en Opdrachtgever worden aangegaan onder een ontbindende voorwaarde, inhoudende dat de overeenkomst vervalt (wordt geacht niet te zijn aangegaan) indien Opdrachtgever op grond van door FMA in te winnen inlichtingen niet voldoende kredietwaardig blijkt. De ontbinding vindt plaats op het moment dat FMA Opdrachtgever schriftelijk van haar bevindingen terzake op de hoogte stelt.
- 1.18. Alle door FMA genoemde termijnen voor levering zijn indicatief en naar beste weten vastgesteld. FMA zal zich er voor inzetten om overschrijding te voorkomen en Opdrachtgever zo spoedig mogelijk op de hoogte stellen van (vermoedelijke) overschrijding van de termijnen. Overschrijding van een (lever-)termijn geeft geen recht op vergoeding van schade of tot ontbinding van de Overeenkomst.
- 1.19. Prijzen zijn gebaseerd op de ten tijde van het aangaan van de betreffende overeenkomst geldende omstandigheden. In geval van onvoorziene aanmerkelijke veranderingen in het heersende systeem van indirecte belastingen, in de kosten van lonen en/of grondstoffen, of in de verhouding tussen de van toepassing zijnde wissel koersen, voor de datum van levering of, bij duurovereenkomsten, gedurende de uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden, heeft FMA het recht om de overeengekomen prijs zodanig aan te passen dat het ontstane nadeel geheel of gedeeltelijk wordt weggelaten.
- 1.20. Bij duurovereenkomsten mag FMA maximaal eens per jaar de prijzen of tarieven verhogen om deze aan te passen aan het dan heersende prijspeil, mits dat tenminste drie maanden van te voren schriftelijk aan Opdrachtgever wordt meegedeeld. Als Opdrachtgever niet akkoord gaat met de prijswijziging, mag hij binnen dertig dagen na de mededeling de overeenkomst opzeggen tegen de datum waarop de aanpassing in werking zou treden.
- 1.21. Tenzij uitdrukkelijk anders is vermeld, zijn door FMA opgegeven prijzen berekend af kantoor van FMA en exclusief transport, verzekering, installatie, reis en verblijfkosten en soortgelijke bijkomende kosten.
- 1.22. Alle prijzen en bedragen luiden in euro's tenzij een andere valuta uitdrukkelijk door FMA wordt vermeld, en zijn exclusief omzetbelasting (BTW) en andere heffingen van overheidswege.
- 1.23. De facturen van FMA zullen door Opdrachtgever worden betaald conform de op de factuur of in de overeenkomst vermelde betalingscondities. Indien er geen betalingscondities zijn vermeld zal Opdrachtgever binnen 30 dagen na faktuurdatum betalen. Betaling door Opdrachtgever zal plaatsvinden zonder aftrek, compensatie of opschorting.
- 1.24. Alle voor FMA uit een relatie met Opdrachtgever voortvloeiende incassokosten, zowel gerechtelijke als buitengerechtelijke, zijn voor rekening van Opdrachtgever.
- 1.25. Indien Opdrachtgever niet binnen de overeengekomen termijn betaalt wordt hij geacht van rechtswege in verzuim te zijn en heeft FMA zonder enige ingebrekestelling het recht Opdrachtgever voor het gehele bedrag de wettelijke (handels)rente vanaf de vervaldag in rekening te brengen, onverminderd de aan FMA verder toekomende rechten.

Overmacht (niet toerekenbare tekortkoming).

- 1.26. FMA is niet gehouden tot het nakomen van enige verplichting uit een overeenkomst waarop deze Algemene Voorwaarden van toepassing zijn, indien dit voor FMA redelijkerwijs niet mogelijk is ten gevolge van oorzaken die niet aan de schuld van FMA zijn te wijten zijn en evenmin tot haar risico behoren.
- 1.27. Indien nakoming van de overeenkomst in redelijkheid niet van FMA kan worden gevergd ten gevolge van overmacht of vergelijkbare omstandigheden, zal de uitvoering van de overeenkomst worden opgeschort voor een periode van ten hoogste een jaar, waarna partijen in overleg treden over tussentijdse wijziging of beëindiging van de overeenkomst.
- 1.28. Onder overmacht, als bedoeld in het vorige artikel wordt ook gerekend de situatie waarin voor de uitvoering noodzakelijke werkmensen zijn verhinderd door ziekte of stakingen, alsmede overmacht en/of wanprestatie van toeleveranciers van FMA.
- 1.29. Ontbinding van een overeenkomst wegens wanprestatie (toerekenbare tekortkoming) is slechts mogelijk indien er sprake is van een zodanig zwaarwegende inbreuk op deze overeenkomst dat beëindiging redelijk is en het betreffende gebrek of verzuim, mits herstel mogelijk is, niet is hersteld binnen een redelijke termijn van ten minste tien (10) werkdagen na deugdelijke ingebrekestelling.

Opschorting en beëindiging.

- 1.30. Indien Opdrachtgever zijn verplichtingen jegens FMA niet nakomt na hietoe te zijn gemaand of in gebreke te zijn gesteld, kan de uitvoering van de overeenkomst door FMA worden opgeschort.
- 1.31. In geval van tussentijdse beëindiging of ontbinding, blijven betalingsverplichtingen van Opdrachtgever, welke vallen voor het tijdstip van de beëindiging, in stand.
- 1.32. Met betrekking tot in het kader van een tussen partijen gesloten (duur)overeenkomst reeds correct geleverde prestaties, heeft de ontbinding geen effect, tenzij Opdrachtgever kan aantonen dat het reeds geleverde niet doeltreffend kan worden benut tengevolge van het niet leveren van de resterende prestaties.
- 1.33. Indien Opdrachtgever surséance van betaling aanvraagt, of in staat van faillissement geraakt of op andere wijze het beheer over zijn vermogen verliest, of als Opdrachtgever rechtspersoonlijk bezit, bij ontbinding van deze rechtspersoon, of in andere gevallen waarin duidelijk is dat Opdrachtgever niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen, heeft FMA het recht om zonder nadere ingebrekestelling alle met Opdrachtgever gesloten overeenkomsten te ontbinden door een schriftelijke mededeling en/of om geleverde doch onbetaald gebleven goederen terug te vorderen, onverminderd andere aan FMA wettelijk toekomende middelen.

Aansprakelijkheid

- 1.34. De aansprakelijkheid van FMA is beperkt tot die gevallen waarin dit in deze voorwaarden uitdrukkelijk wordt vermeld. FMA aanvaardt aansprakelijkheid voor letsel schade of soortgelijke schade veroorzaakt door producten die door FMA zijn geproduceerd, waarbij het maximaal te vergoeden bedrag nooit meer zal bedragen dan de dekking die wordt geboden door de door FMA hietoe gesloten verzekering.
- In het geval dat Opdrachtgever aantoonde dat het ontstaan van de schade direct en geheel te wijten is aan opzet of grove schuld van FMA, accepteert FMA haar aansprakelijkheid, tot maximaal de in het volgende artikel (1.35) gestelde grenzen.
- In alle andere gevallen is de aansprakelijkheid van FMA voor door Opdrachtgever geleden schade uitgesloten. De uitsluiting van alle aansprakelijkheid van FMA geldt met name ten aanzien van:
  - Juistheid of volledigheid van inlichtingen of adviezen welke worden verstrekt voor de overeenkomst tot stand komt.
  - Schade wegens overschrijding van overeengekomen termijnen.
  - Schades die (mede) het gevolg zijn van het tekort schieten van Opdrachtgever, waaronder begrepen het verstrekken van gebrekkige of onvolledige informatie.
  - Aansprakelijkheid van Opdrachtgever jegens derden.
  - Bedrijfschade of andere indirecte schade van Opdrachtgever, waaronder begrepen schade wegens gedeelde winst, gemiste besparingen, verlies of beschadiging van gegevens, of enige andere vorm van gevolgschade.
  - Aansprakelijkheid van FMA voor dood, letsel, of privézaaksschade is uitgesloten indien Opdrachtgever het door FMA geleverde gebruikt voor kritische toepassingen zonder FMA hierop voorafgaand aan de levering te wijzen.
- 1.35. Aansprakelijkheid of schadevergoedingsplicht van FMA zal nooit de waarde te boven gaan van de betreffende met Opdrachtgever gesloten overeenkomst. Bij duurovereenkomsten zal het vast te stellen maximum bedrag nooit hoger zijn dan de prijs van de opgedragen werkzaamheden over de laatste drie maanden voor het ontstaan van de plicht tot schadevergoeding. In alle gevallen geldt voor FMA een maximale aansprakelijkheid of schadevergoedingsplicht van € 10.000,-, onder aftrek van eventueel door FMA gecrediteerde bedragen.
- 1.36. FMA is, onverminderd het overigens in deze algemene voorwaarden bepaalde, niet gehouden tot vergoeding van schade indien de schade niet zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 12 maanden, na het ontstaan schriftelijk aan FMA is gemeld.
- 1.37. Opdrachtgever zal FMA vrijwaren voor aanspraken van derden die in relatie staan met Opdrachtgever, terzake van tussen FMA en Opdrachtgever gesloten overeenkomsten.

Garantie

- 1.38. FMA staat in voor de deugdelijkheid van het geleverde, onverminderd de bij overeenkomst bepaalde garanties. FMA staat er niet voor in dat met het geleverde ook het door Opdrachtgever beoogde resultaat bereikt kan worden, voorzover dit verder gaat dan de bij overeenkomst schriftelijk vastgelegde gegarandeerde eigenschappen.
- 1.39. FMA garandeert dat geleverde goederen zullen voldoen aan de specificaties die bij overeenkomst schriftelijk zijn vastgelegd. Deze garantie geldt, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald, gedurende drie maanden en vangt aan op het moment van levering van de goederen aan Opdrachtgever.
- 1.35. De garantie omvat herstel van fouten in geleverde goederen, mits de oorzaak niet te wijten is aan oneigenlijk of ondeskundig gebruik door Opdrachtgever. De gegeven garanties vervallen indien er sprake is van het uitvoeren van wijzigingen aan het geleverde door anderen dan FMA, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van FMA. Aanpassing van programmatuur aan toestemming omstandigheden (bijvoorbeeld wijziging in apparaatuurg of besturingsssoftware waarmee de programmatuur samenwerkt), valt niet onder garantie. Herstel van defecten of gebreken veroorzaakt door van buiten komend onheil, valt niet onder garantie.
- 1.40. Tenzij uitdrukkelijk anders is vermeld, komen ook tijdens de garantieperiode transport, verzekering, reis en verblijfkosten en soortgelijke bijkomende kosten voor rekening van Opdrachtgever.
- 1.41. Voor door FMA van toeleveranciers betrokken apparatuur of programmatuur treedt de door de toeleverancier gegeven garantie in de plaats van de in de voorgaande bepalingen omschreven garanties van FMA.

Verwerking of afstand van rechten

- 1.42. Indien FMA nalaat de nakoming van enige bepaling uit deze Algemene Voorwaarden, of uit een overeenkomst waarop deze Algemene Voorwaarden van toepassing zijn, af te dwingen, danwel berust in de schending van een dergelijke bepaling door

Opdrachtgever, houdt dat niet in dat hij afstand doet van de hem met betrekking van de niet nakoming danwel schending toekomende rechten, met dien verstande dat deze rechten vervallen, drie jaar na de (rechts)handeling waaruit die vordering voortvloeit, danwel drie jaar na het laatste desbetreffende verzoek tot nakoming.

Geschillen

- 1.43. Alle geschillen die verband houden met overeenkomsten waarop deze Algemene Voorwaarden van toepassing zijn worden uitsluitend voorgelegd aan de bevoegde rechter in het arrondissement van FMA in Nederland, ook indien Opdrachtgever in het buitenland is gevestigd. FMA heeft echter het recht een geschil met Opdrachtgever die buiten Nederland is gevestigd te doen beslechten door de bevoegde rechter in dat land, of een andere door partijen in de betreffende overeenkomst aan te wijzen rechter in het buitenland, voorzover niet in strijd met wettelijke voorschriften en/of toepasselijke internationale verdragen.

2. CONDITIES VOOR DIENSTVERLENING.

Algemeen.

- 2.1. Opdrachtgever is verantwoordelijk voor de omschrijving van de aan FMA opgedragen dienstverlening of onderzoeken, c.q. gevraagde adviezen, en de te volgen procedures.
- 2.2. FMA zal de opgedragen dienstverlening zorgvuldig uitvoeren. Opdrachtgever zal de voor de samenwerking noodzakelijke medewerking verlenen.
- 2.3. Indien de opgedragen dienstverlening tussentijds zodanig wijzigd dat de overeengekomen duur van de dienstverlening hierdoor wordt beïnvloed, dan zal Opdrachtgever FMA hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte stellen, en zal Opdrachtgever alle kosten die hier voor FMA uit voortvloeien voor zijn rekening nemen.
- 2.4. In geval de overeengekomen dienstverlening meer dan een half jaar zal voortduren, of eens voortgeduurd, heeft FMA het recht om de overeengekomen prijs eens per jaar aan te passen aan het heersende prijsniveau.
- 2.5. Tenzij anders is overeengekomen, vindt facturering van de verleende diensten plaats op basis van naacalculatie.
- 2.6. De kosten van door derden te verrichten werkzaamheden en de te gebruiken machinetijd op de hietoe door Opdrachtgever ter beschikking gestelde computer zijn voor rekening van Opdrachtgever.
- 2.7. Opdrachtgever is verantwoordelijk voor de toe te passen administratie en berekeningsmethoden, waotoe (de medewerker van) FMA regelmatig verantwoordelijkheden of werkbonden ter ondersteuning zal voorleggen. Als Opdrachtgever vanuit deze administratie niet het tegendeel kan aantonen, gelden de op de facturen van FMA vermelde tijden en bedragen als juist.
- 2.8. Werkzaamheden verricht buiten de normale kantooruren, en extra reiskosten gemaakt in het kader van de opdracht dienen door Opdrachtgever te worden vergoed tegen de daarvoor door FMA gehanteerde tarieven.
- 2.9. Reistijden en kosten voor het woon/werkverkeer van de medewerkers van FMA zullen, tenzij anders overeengekomen, niet apart aan Opdrachtgever in rekening worden gebracht.
- 2.10. Indien is overeengekomen dat de werkzaamheden geheel of gedeeltelijk ten kantore van Opdrachtgever uitgevoerd zullen worden, dan zal Opdrachtgever aan de medewerkers van FMA voldoende ruimte en andere middelen verschaffen om ongestoord te kunnen werken, telefoneren en zodanig vergaderen.
- 2.11. Opdrachtgever zal FMA toegang verlenen tot de plaats of plaatsen waar de overeengekomen dienstverlening, of een gedeelte hiervan, dient te worden uitgevoerd.
- 2.12. FMA heeft het recht om, na overleg met Opdrachtgever, de met de uitvoering van de dienstverlening belaste medewerkers door andere te vervangen, waarbij FMA de hierdoor ontstane kosten zal dragen.
- 2.13. FMA is niet verplicht om medewerkers die wegens ziekte niet in staat zijn de hen opgedragen dienstverlening uit te voeren, terstond door anderen te vervangen indien het aanmerkelijk is dat de ziekte niet meer dan 10 werkdagen zal voortduren.
- 2.14. Opdrachtgever heeft niet het recht om medewerkers van FMA opdrachten te geven, anders dan in de betreffende overeenkomst voorzien.
- 2.15. Indien aan een project wordt gewerkt door medewerkers van FMA en medewerkers van Opdrachtgever of van derden, draagt FMA geen enkele verantwoordelijkheid voor de voortgang of de totstandkoming van dit project.
- 2.16. De duur van dienstverleningsovereenkomsten is onbepaald, tenzij uitdrukkelijk een bepaalde tijd is vastgelegd. Overeenkomsten die zijn aangegaan voor onbepaalde tijd worden, indien geen opzegging of vernieuwing plaatsvindt, automatisch per maand met een maand verlengd. De opzegging dient tenminste een gehele kalendermaand van te voren te geschieden.
- 2.17. Voor overeenkomsten die zijn aangegaan voor een bepaalde tijd of tegen een vaste prijs geldt dat in geval van overschrijding het meerdere tegen de gebruikelijke tarieven van FMA in rekening wordt gebracht indien het meenwerk op verzoek van Opdrachtgever betreft; in alle overige gevallen geldt de helft van het gebruikelijke tarief.
- 2.18. Reclames omtrent direct waarneembare gebreken in de verrichte diensten dienen binnen tien dagen na het verrichten van betreffende diensten door FMA te zijn ontvangen, na verloop van deze termijn kan Opdrachtgever FMA niet meer aansprakelijk stellen voor dergelijke gebreken.

Detachering.

- 2.19. Opdrachtgever is verantwoordelijk voor passende goede arbeidsomstandigheden ten behoeve van door FMA ter beschikking gestelde medewerkers en de naleving van voorschriften door die medewerkers. Opdrachtgever is aansprakelijk voor eventuele schade die die medewerkers in de uitvoering van de werkzaamheden lijden of veroorzaken. Opdrachtgever zal FMA tijdig, voldoende ruim voor de aanvang van de betreffende werkzaamheden, voorzien van een beschrijving van de relevante risico-inventarisatie met betrekking tot de arbeidsomstandigheden.
- 2.20. FMA is verantwoordelijk voor de betaling van loon en de afdracht van loonbelasting en premies voor de ter beschikkinggestelde medewerkers.

Intellectuele eigendom bij detachering.

- 2.21. Alle rechten waaronder begrepen eigendomsrecht, auteursrecht, octroi, merkrecht, exploitatierecht, gebruiksrecht, en het recht van intellectuele eigendom met betrekking tot hetgeen (mede) door de overeengekomen dienstverlening tot stand is gebracht berusten bij Opdrachtgever, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald.
- 2.22. Opdrachtgever staat ervoor in dat indien de opgedragen werkzaamheden het aanvullen, uitbreiden of wijzigen van bij Opdrachtgever in gebruik zijnde computerprogrammatuur inhoudt, dat Opdrachtgever gerechtigd is de noodzakelijke wijzigingen in de (source van de) programmatuur te laten aanbrengen, hetzij als eigenaar/auteursrechtshouder, hetzij op grond van een bevoegdheid die hij hietoe van de eigenaar/auteursrechtshouder heeft verkregen. Opdrachtgever vrijwaart FMA voor aanspraken van derden terzake.

3. CONDITIES VOOR SOFTWARELICENTIES

Onder standaardprogrammatuur wordt verstaan: door FMA ontwikkelde computerprogrammatuur, die als standaardprogrammatuur op de markt wordt gebracht, danwel standaardprogrammatuur van derden die door FMA wordt verspreid. Derhalve wordt in deze condities voor softwarelicenties onder FMA tevens begrepen de toelieverancier van de programmatuur en/of de oorspronkelijke auteursrechtelike.

- 3.1. Bij softwarelicentieovereenkomsten draagt FMA slechts het niet exclusieve gebruiksrecht over aan Opdrachtgever. Het eigendomsrecht, het auteursrecht, het octrooirecht, het merkrecht, het exploitatierecht, en het recht van intellectuele eigendom met betrekking tot de ter beschikking gestelde standaardprogrammatuur blijven berusten bij FMA.
- 3.2. Opdrachtgever heeft, naast het recht om de programmatuur in het bij Opdrachtgever in gebruik zijnde systeem te laden, niet het recht om van de ter beschikking gestelde standaardprogrammatuur en/of de bijbehorende documentatie meer dan 1 copie (back-up) te maken of deze op meerdere (werk)plaatsen tegelijkertijd te gebruiken, tenzij bij schriftelijke overeenkomst uitdrukkelijk anders is bepaald.
- 3.3. FMA heeft het recht om tot zekerheid van betaling van alle bedragen die Opdrachtgever terzake aan FMA verschuldigd is, het gebruiksrecht van Opdrachtgever op te schorten tot het moment waarop Opdrachtgever al het aan FMA verschuldigde heeft voldaan.
- 3.4. De door FMA geleverde standaardprogrammatuur is vanaf het moment van levering voor risico van Opdrachtgever. Als moment van levering geldt het moment waarop de betreffende programmatuur is overgegaan in de beschikking van de Opdrachtgever of door Opdrachtgever ingeschakelde derden.
- 3.5. Reclames omtrent direct waarneembare gebreken in de geleverde programmatuur dienen binnen tien dagen na de ter beschikking stelling van de programmatuur door FMA te zijn ontvangen, na verloop van deze termijn kan Opdrachtgever FMA niet meer aansprakelijk stellen voor dergelijke gebreken.
- 3.6. Indien de standaardprogrammatuur wordt geleverd in verzegelde verpakking, zal Opdrachtgever het zegel niet verbreken, tenzij hij het geleverde en de bijgevoegde (licentie)voorwaarden accepteert.
- 3.7. Mededelingen van FMA met betrekking tot kwaliteit, toepassingsmogelijkheden, eigenschappen, etc. van de standaardprogrammatuur binden FMA uitsluitend indien deze uitdrukkelijk en schriftelijk zijn gedaan.
- 3.8. Opdrachtgever is verantwoordelijk voor het correcte gebruik en de juiste toepassing van de door FMA geleverde standaardprogrammatuur.
- 3.9. Opdrachtgever is verantwoordelijk voor het waar nodig treffen van maatregelen ter beveiliging van de gerechtvaardigde belangen van FMA. Het is Opdrachtgever bekend dat de geleverde standaardprogrammatuur bedrijfsgeheimen en/of vertrouwelijke informatie van FMA bevat.
- 3.10. Het is Opdrachtgever niet toegestaan op de informatiedrager vermeldde of in de standaardprogrammatuur vervatte, auteursrecht, merk of octrooiaanduidingen te verwijderen of te veranderen.
- 3.11. Opdrachtgever zal de object van de ter beschikking gestelde standaardprogrammatuur niet in een door mensen leesbare vorm herconstrueren, decompileren, disassembleren, vertalen, of hiervan afgeleide werken (laten) vervaardigen.
- 3.12. In door FMA geleverde standaardprogrammatuur kunnen voorzieningen zijn aangebracht ter bescherming van de rechten van FMA op deze programmatuur.
- 3.13. FMA zal Opdrachtgever vrijwaren voor aanspraken van derden terzake van schending van hun in Nederland geldende rechten op de ter beschikking gestelde standaardprogrammatuur.
- 3.14. Door FMA gegeven garanties vervallen indien er sprake is van oneigenlijk of ondeskundig gebruik door Opdrachtgever, of indien Opdrachtgever verzumt om de bijgevoegde garantie/registratiekaart tijdig en volledig ingevuld aan FMA te retourneren.

4. CONDITIES VOOR DE ONTWIKKELING VAN PROGRAMMATUUR

- 4.1. Partijen zullen samen zorgen voor schriftelijke vastlegging van de inhoud en functies van de te ontwikkelen programmatuur, waarbij Opdrachtgever de eindverantwoordelijkheid draagt voor de omschrijving en/of functionele specificatie van de aan FMA verstrekte opdracht.
- 4.2. FMA zal de opgedragen ontwikkeling zorgvuldig uitvoeren en zich er voor inzetten om de opdracht daartoe uit te voeren zonder overschrijding van een eventuele planning of begroting. Opdrachtgever zal de voor de opdracht noodzakelijke medewerking verlenen.
- 4.3. Tenzij anders is overeengekomen, vindt facturering van door FMA verrichte werkzaamheden diensten plaats op basis van nacalculatie.
- 4.4. Indien voor de uitvoering van een gehele opdracht vooraf een vaste prijs is overeengekomen op basis van een begroting of planning van de te besteden uren, wordt het meerwerkrisico door partijen gezamenlijk gedragen. Indien niet bij overeenkomst anders is bepaald worden, in geval van overschrijding van het aantal begrote uren, de meer te besteden uren aan Opdrachtgever in rekening gebracht op basis van de helft van het bij FMA gebruikelijke uurtarief.
- 4.5. De kosten van door derden te verrichten werkzaamheden en de te gebruiken machinetijd op de hiertoe door Opdrachtgever ter beschikking gestelde computer zijn voor rekening van Opdrachtgever.
- 4.6. Indien de aard en omvang van de opgedragen werkzaamheden tussentijds zodanig wijzigen dat de overeengekomen duur van de opdracht hierdoor wordt beïnvloed, zal Opdrachtgever alle kosten die hier uit voortvloeien voor zijn rekening nemen.
- 4.7. De kosten voor ingebruikname van de ontwikkelde programmatuur, waaronder begrepen werkzaamheden in verband met installatie, implementatie, conversie en/of instructie zijn niet in de geoffereerde prijs begrepen, tenzij dat uitdrukkelijk schriftelijk is overeengekomen.
- 4.8. Indien is overeengekomen dat de programmatuur geheel of gedeeltelijk ten kantore van Opdrachtgever ontwikkeld zal worden, dan zal Opdrachtgever aan de medewerkers van FMA voldoende ruimte en andere middelen verschaffen om ongestoord te kunnen werken, telefoneren en zonodig vergaderen. Opdrachtgever zal toegang verlenen tot de plaats of plaatsen waar de aanwezigheid van de medewerkers van FMA ten behoeve van de ontwikkeling of installatie van de programmatuur vereist is.
- 4.9. Opdrachtgever heeft niet het recht om medewerkers van FMA opdrachten te geven, anders dan in de betreffende overeenkomst voorzien.
- 4.10. De door FMA ontwikkelde programmatuur is vanaf het moment van oplevering voor risico van Opdrachtgever. Als moment van oplevering geldt het moment waarop de betreffende programma's zijn overgegaan in de beschikking van Opdrachtgever of van door Opdrachtgever ingeschakelde derden.
- 4.11. Reclames omtrent direct waarneembare gebreken in de ontwikkelde programmatuur dienen binnen tien dagen na de oplevering van de betreffende programmatuur door FMA te zijn ontvangen, na verloop van deze termijn kan Opdrachtgever FMA niet meer aansprakelijk stellen voor dergelijke gebreken.
- 4.12. Alle rechten met betrekking tot de door Opdrachtgever ontwikkelde programmatuur blijven berusten bij FMA tot zekerheid van betaling van alle bedragen die Opdrachtgever terzake aan FMA verschuldigd is, tot het moment waarop Opdrachtgever al het aan FMA verschuldigde heeft voldaan.
- 4.13. Het auteursrecht, het octrooirecht, het merkrecht, het exploitatierecht, en het recht van intellectuele eigendom met betrekking tot de ontwikkelde programmatuur berusten bij FMA, tenzij bij overeenkomst anders is bepaald. Het gebruiksrecht berust te allen tijde bij Opdrachtgever.
- 4.14. Indien hiervoer in de betreffende overeenkomst niets is bepaald, verkrijgt Opdrachtgever na voltooiing van de ontwikkeling de

programmatuur geleverd in objectcode met de gebruikersdocumentatie, en behoudt FMA de sourcecode en de programmadocumentatie. In dit geval zal FMA op verzoek en voor rekening van Opdrachtgever maatregelen treffen om de continuïteit van het gebruik van de programmatuur door Opdrachtgever te waarborgen.

5. CONDITIES VOOR ONDERHOUD AAN PROGRAMMATUUR

- 5.1. Onder onderhoud wordt verstaan het, zo spoedig mogelijk, opheffen van storingen die normaal gebruik van de in de in onderhoud genomen programmatuur onmogelijk maken.
- 5.2. Indien met Opdrachtgever een onderhoudsovereenkomst is afgesloten voert FMA, gedurende de overeengekomen periode, zonder berekening van extra kosten voor arbeidsloon alle noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uit, indien de storing het gevolg is van fouten in programmatuur, mits er sprake is van gebruik volgens bestemming en onder normale omstandigheden. Opdrachtgever dient de storing, met een duidelijke omschrijving, zo spoedig mogelijk, tijdens de normale kantooruren, aan FMA te melden. FMA voert desgewenst de onderhoudswerkzaamheden uit ten kantore/huize van Opdrachtgever. Opdrachtgever is aan FMA voor ieder bezoek aan het kantoor/huis van Opdrachtgever door een medewerker van FMA, de in de onderhoudsovereenkomst genoemde voorrijkosten verschuldigd. Aanpassing van programmatuur aan gewijzigde omstandigheden (bijvoorbeeld wijziging in apparatuur of besturingssystemen waarmee de programmatuur samenwerkt), valt niet onder het onderhoudscontract.
- 5.3. Werkzaamheden verricht buiten de normale kantooruren, extra kosten gemaakt op verzoek van Opdrachtgever en extra diensten welke door FMA niet op grond van een onderhoudsovereenkomst maar op uitdrukkelijk verzoek van Opdrachtgever zijn verricht, worden separaat in rekening gebracht tegen de door FMA gehanteerde tarieven.
- 5.4. Opdrachtgever verliest alle rechten uit een met FMA gesloten onderhoudsovereenkomst indien er sprake is van oneigenlijk of ondeskundig gebruik van de programmatuur door Opdrachtgever, nalatigheid van Opdrachtgever, of indien er wijzigingen in de programmatuur zijn aangebracht door anderen dan FMA. Opdrachtgever heeft geen recht op kosteloze uitvoering van onderhoudswerkzaamheden indien de storing (mede) het gevolg is van; een van buiten komende oorzaak (brand etc.); ongunstige invloeden van andere apparatuur of programmatuur; onjuiste installatie; storingen in het elektriciteitsnet.
- 5.5. FMA kan bepalen dat voor een gedeelte van de programmatuur Opdrachtgever geen rechten aan de onderhoudsovereenkomst kan ontfemen. De beperkingen zullen bij het sluiten van de overeenkomst worden aangegeven.
- 5.6. De vaste vergoeding voor het onderhoudscontract is jaarlijks vooraf verschuldigd; FMA zal maandelijks achteraf voor aanvullende diensten factureren, alsmede voor eventuele reiskosten en andere ten behoeve van Opdrachtgever gemaakte kosten.
- 5.7. Indien met Opdrachtgever geen onderhoudsovereenkomst is afgesloten en FMA voert onderhoudswerkzaamheden uit, is Opdrachtgever aan FMA de bij FMA gebruikelijke vergoeding verschuldigd voor de tijd die door FMA aan de uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden is besteed. Opdrachtgever dient de storing, met een duidelijke omschrijving, aan FMA te melden. Op verzoek van Opdrachtgever voert FMA de onderhoudswerkzaamheden uit ten kantore/huize van Opdrachtgever, in dit geval is Opdrachtgever aan FMA tevens de bij FMA gebruikelijke voorrijkosten verschuldigd.
- 5.8. Indien is overeengekomen dat de werkzaamheden geheel of gedeeltelijk ten kantore van Opdrachtgever uitgevoerd zullen worden, dan zal Opdrachtgever aan de medewerkers van FMA voldoende ruimte en andere middelen verschaffen en zal Opdrachtgever hen toegang verlenen tot de plaats(en) waar de overeengekomen dienstverlening, of een gedeelte hiervan, dient te worden uitgevoerd.
- 5.9. Reclames omtrent direct waarneembare gebreken in de verrichte diensten dienen binnen tien dagen na het verrichten van betreffende diensten schriftelijk aan FMA te zijn gemeld, na verloop van deze termijn kan Opdrachtgever FMA niet meer aansprakelijk stellen voor dergelijke gebreken.
- 5.10. Alle rechten waaronder begrepen het recht van intellectuele eigendom met betrekking tot hetgeen (mede) door de overeengekomen dienstverlening tot stand is gebracht berusten bij Opdrachtgever, tenzij in de overeenkomst anders is bepaald.
- 5.11. FMA is niet aansprakelijk voor verlies of beschadiging van informatie of gegevens en al hetgeen op enigerlei wijze op informatiedragers is vastgelegd; Opdrachtgever dient tijdig en op afdoende wijze voor beveiliging te zorgen.
- 5.12. Programmatuur en/of apparatuur van Opdrachtgever die in het kader van onderhoudswerkzaamheden door FMA ten behoeve van Opdrachtgever voor transport of anderszins aan een derde wordt toevertrouwd, blijft voor risico van Opdrachtgever. FMA draagt slechts het risico gedurende de periode dat FMA de apparatuur of programmatuur daadwerkelijk uren zich heeft.

6. CONDITIES VOOR HELPDESK-SERVICE

- 6.1. De "helpdesk-service" voorziet, op werkdagen en tijdens kantooruren (werkdagen tussen 08.00 en 17.00 uur, m.u.v. algemeen erkende feestdagen) in het beantwoorden van alle vragen omtrent gebruik van ict-gerelateerde vraagstukken, waarvoor FMA deze service verplichting op zich heeft genomen.
- 6.2. FMA zal zich ervoor inspannen dat de door Opdrachtgever gestelde vragen zo snel en volledig mogelijk worden beantwoord. FMA is niet verantwoordelijk voor het bereiken van een bepaald resultaat.
- 6.3. De helpdesk-service wordt steeds overeengekomen voor een minimum periode van 12 maanden. Na afloop van deze termijn wordt de betreffende overeenkomst voor een termijn van 1 (één) jaar geacht te zijn voortgezet tenzij één der partijen 1 maand voor de afloop van deze termijn de Overeenkomst schriftelijk opzegt. Voor het gebruik van de helpdesk-service geldt een jaarlijkse vaste vergoeding, op basis van een verwacht gebruik van 10 uur per jaar. Indien op jaarbasis genoemd maximum van 10 uur wordt overschreden, zal FMA aan Opdrachtgever het meerdere, op basis van de bestede tijd en materialen tegen het bij FMA gebruikelijke uurtarief, in rekening te brengen.
- 6.5. De vaste vergoeding is jaarlijks vooraf verschuldigd; FMA zal maandelijks achteraf voor aanvullende diensten factureren.
- 6.6. Indien is afgesproken dat storingen zo mogelijk via een modemverbinding verholpen zullen worden, gebeurt dit volledig voor risico van Opdrachtgever.
- 6.7. FMA houdt een logboek bij m.b.t. het gebruik van de help-desk.

7. CONDITIES VOOR DATACENTRE-SERVICES (co-locatie, hosting en back-up)

- 7.1. De "datacentre-services" van FMA kunnen betrekking hebben op het ter beschikking stellen van ruimte en faciliteiten (rack-space) voor de apparatuur van Opdrachtgever in een geconditioneerd datacentrum, aangevuld met de overeengekomen diensten (co-locatie). Een andere dienst is het ter beschikking stellen van en beheerde ICT-omgeving in een datacentrum, waarop de door Opdrachtgever gewenste ICT-toepassingen kunnen worden uitgevoerd (hosting). Daarnaast biedt FMA de mogelijkheid om geautomatiseerd backup's van de data van Opdrachtgever te laten maken die worden opgeslagen in een beveiligde omgeving. Apparatuur van Opdrachtgever die wordt geplaatst in een datacentrum is en blijft eigendom van Opdrachtgever en Opdrachtgever draagt het risico hiervoor. Opdrachtgever zal voor eigen rekening, zorg dragen voor een passende verzekering voor deze apparatuur.
- 7.2. Opdrachtgever is aansprakelijk voor schade die door (medewerkers en/of apparatuur van) Opdrachtgever wordt toegebracht aan FMA of derden door gebruik van datacentre-

services. Opdrachtgever dient dit risico, voor eigen rekening, adequaat te verzekeren.

- 7.4. In een datacentrum gelden beveiligingsmaatregelen en Opdrachtgever is verplicht om daaraan medewerking te verlenen en zich te houden aan de daaruit voortvloeiende voorschriften.
- 7.5. Opdrachtgever mag door het gebruik van datacentre-services geen intellectuele eigendomsrechten of andere rechten van FMA of derden schenden, geen schade aan (eigendommen van) FMA of derden toebrengen, niet in strijd met wettelijke bepalingen gegevens verspreiden, of anderszins handelen in strijd met de wet, de goede zeden of de openbare orde.
- 7.6. Als Opdrachtgever verzumt om zijn verplichtingen uit de artikelen 7.4 en/of 7.5 na te komen, mag FMA de uitvoering van de overeenkomst opschorten tot het verzuim van Opdrachtgever is opgeheven.
- 7.7. Bij levering van een back-up-dienst wordt in overleg met Opdrachtgever bepaald hoe en waar de back-up zal worden opgeslagen en bewaard. De verantwoordelijkheid voor de feitelijke uitvoering van deze dienst berust bij het datacentrum waar de back-ups worden opgeslagen en FMA is niet aansprakelijk voor gebreken in de uitvoering.
- 7.8. Vertraging of onderbreking van een levering ten gevolge van uitval van de daarvoor noodzakelijke electriciteitsvoorziening of netwerkbinding, geldt tussen partijen als een niet aan FMA toerekenbare omstandigheid en wordt behandeld als overmacht.